

Roskaantumisen hillinnän toimenpideohjelma 2026–2029

Kaupunkiympäristön julkaisuja 2026: 19

Helsinki

Helsinki

Kaupunkiympäristön julkaisuja 2026: 19

Nimi

Roskaantumisen hillinnän toimenpideohjelma 2026–2029

ISSN verkkoversio: ISSN 2489-4230

ISBN verkkoversio: 978-952-386-743-7

Tekijät

Milla Stenström, Laura Kotilainen, Kaskas – kestävän kehityksen konsulttitoimisto

Palvelukokonaisuus / palvelu

Ympäristöpalvelut, Ympäristöseuranta ja -valvonta

Vastuu-/yhteyshenkilö

Laura Kotilainen

Taitto

Mainostoimisto KMG Turku, Petteri Mäntysaari

Kannen kuva

Teina Ryyänen

Sisällys

1. Johdanto	4
1.1 Intro	4
1.2 Roskaantumisen hillinnän toimenpideohjelma	5
1.3 Roskaantumisen haitat ja lähteet.....	5
2. Kauden 2026–2029 tavoitteet	7
3. Toimenpiteet	11
4. Toimenpideohjelman valmistelu	30
5. Toimenpideohjelman seuranta ja toteutuminen	32
6. Lisätietoa	34
Liitteet	34

1. Johdanto

1.1 Intro

Roskaantuminen on haitaksi niin ympäristölle kuin ihmiselle. Se vaikuttaa myös negatiivisesti kaupunkikuvaan. Helsinki on kaupunkistrategiassaan 2025–2029 sitoutunut kaupunkina huolehtimaan kaupunkitilan siisteydestä ja hoidosta sekä siitä, että muut turvallisuutta vahvistavat olosuhteet ovat kunnossa.

Helsingissä yleisten alueiden puhtaanapidon kustannukset olivat vuonna 2024 yli 14 miljoonaa euroa, kun vielä muutama vuosi sitten kustannukset olivat noin 11 miljoonaa euroa. Puhtaanapidon kustannukset ovat nousseet vuosi vuodelta ja pelkästään vapun siivoaminen vuonna 2024 maksoi Helsingin kaupungille noin 89 000 euroa. Maa-alueiden lisäksi myös vesialueiden puhtaanapidon kustannukset nousivat vuonna 2024 yli 400 000 euroon. Suorien kustannusten lisäksi roskaantuminen maksaa myös epäsuorasti, sillä se voi aiheuttaa esimerkiksi terveyshaittoja ihmisille tai eläimille. Roskaantuminen on siis kaupungeille jatkuva ja suureneva haaste.

Muovi on yleisin roskatyyppi, joten muovista ja sen käytöstä on aiheutunut kasvava ongelma. Vuosittain maapallon meriin päätyy 4,8–12,7 miljoonaa tonnia muovijätettä. Tavanomaisen muovin hajoaminen voi kestää 20–1 000 vuotta riippuen materiaalin raskaudesta. Esimerkiksi muovisen vesipullon hajoaminen luonnossa voi kestää noin 450 vuotta. Muovin ja roskien määrä kasvaa kumulatiivisesti merissä ja luonnossa. Muovia on nykyään kaikkialla, ja sen käyttö

on kasvanut huimiin mittasuhteisiin kaikkialla maailmassa. Suurempien muoviesineiden hajoamisesta syntyviä mikromuoveja on löydetty vesistöistä kaikkialla maailmassa.

EU:n kertakäyttömuovin käyttöä koskeva, niin sanottu SUP-direktiivi (SUP = single-use plastic products, eli kertakäyttöiset muovituotteet), on toteutettu Suomessa vuoden 2023 alussa voimaan tulleilla jätelain ja -asetusten muutoksilla. Direktiivillä halutaan vähentää muoviroskaa ympäristössä, erityisesti merenrannoilla, edistää kiertotaloutta ja yhtenäistää tuotesääntelyä EU:n sisämarkkinoilla. Kaupungit voivat edistää SUP-direktiivin tavoitteita ohjaamalla paikallisia hankintoja ja asettamalla omia määräyksiään, tarjoamalla kestäviä vaihtoehtoja kuten hanavettä ja uudelleenkäytöratkaisuja, kehittämällä jätteiden maksu- ja keräysjärjestelmiä sekä viestimällä aktiivisesti asukkaille ja järjestämällä koulutuskampanjoita.

SUP-direktiivin lisäksi on tulossa voimaan uusi PPWR – Pakkaus- ja pakkausjäteasetus (Packaging and Packaging Waste Regulation) 2025. PPWR kattaa kaiken pakkausmateriaalin, ei pelkästään muovia, ja sen tavoitteena on vähentää pakkausjätteen määrää pitkällä aikavälillä, varmistaa kaikkien pakkausten kierrätettävyys vuoteen 2030 mennessä, edistää kierrätysmateriaalien käyttöä sekä yhdenmukaistaa pakkausten suunnittelua ja jätehuoltoa EU-tasolla.

1.2 Roskaantumisen hillinnän toimenpideohjelma

Helsingissä on puututtu roskaantumiseen jo pitkään monin eri tavoin. Vapaaehtoistyön koordinoinnin lisäksi Helsinki toimii yhteistyökumppanina useissa eri hankkeissa ja ohjelmissa, joissa etsitään keinoja roskaantumisen estämiseksi ja tietoisuuden lisäämiseksi. Tällaisia ovat muun muassa Itämerihaaste, Mahanpuruja muovista ja BaltiPlast. Lisäksi kaupunki toteuttaa ja valvoo omalta osaltaan jätelain ja ympäristönsuojelulain toteutumista.

Vuonna 2019 Helsinki allekirjoitti Plastic Declaration -julistuksen ja sitoutui kehittämään strategioita ja toimenpideohjelmiä sekä asettamaan aikatauluun sidottuja tavoitteita merkittävälle muoviroskaantumisen vähentämiselle. Vuonna 2020 Helsinki käynnisti Roskaantumisen hillinnän toimenpideohjelman ja ensimmäinen toimenpideohjelma oli voimassa 2022–2025. Ensimmäisellä kaudella toimenpiteitä oli 17 kpl ja ne jaettiin viiteen kärkihankkeeseen ja muihin toimenpiteisiin. Kärkihankkeet olivat useamman vuoden kestäviä suurempia kokonaisuuksia ja niitä pidettiin erityisessä fokuksessa ohjelmassa. Ensimmäisellä kaudella toimenpiteitä oli kolmessa eri teemassa: viestintä, yleiset alueet ja rakentaminen.

Roskaantumisen hillinnän ohjelman tavoitteena on koota parhaat ideat käytännön toimenpiteiksi roskaantumisen hillitsemiseksi, puuttua lisääntyvään roskaantuneisuuteen ja sen aiheuttamiin ympäristö- ja terveyshaittoihin, lisätä tietoa ja tietoisuutta roskaantumisen ongelmasta sekä ohjata roskaantumisen hillitsemiseksi tehtävää työtä.

Tämä toimenpideohjelma eroaa ensimmäisestä ohjelmakaudesta sillä, että toimenpiteiden määrä on jäsennetty laajemmiksi kokonaisuuksiksi ja näin ollen toimenpiteiden määrä on tulevalla kaudella 9. Uutta tällä kaudella on myös, ettei toimenpiteitä ole jaoteltu erillisiin kärkihankkeisiin.

Roskaantumisen hillinnän toimenpideohjelman toteutumisen kannalta on tärkeää, että ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet integroidaan osaksi kaupungin talouden ja toiminnan suunnittelua. Omistajuuden kokemuksen lisäämiseksi ohjelman sisältöä on rakennettu yhdessä kaupungin eri toimialojen sekä roskaantumisen hillinnän ohjelman sidosryhmien kanssa. Toimenpiteet ovat lainsäädännössä asetettuihin vaatimuksiin nähden ylimääräisiä ja vapaaehtoisia suojelutoimia.

Tällä kaudella halutaan erityisesti edistää tapahtumien ja yleisten alueiden roskaantumisen ehkäisyä sekä panostaa yhteistyöhön kaupungin sisäisten ja ulkoisten kumppaneiden kanssa. Toimenpideohjelma on myös osana Helsingin ympäristönsuojelun tavoitteet 2040 toteutumista.

1.3 Roskaantumisen haitat ja lähteet

Ympäristön roskaantuminen johtuu useammasta syystä ja roskaa päätyy ympäristöön monesta eri lähteestä. Rantojen roskat ovat peräisin joko maalta tai mereltä ja maalta tuleva roska liittyy usein kuluttamiseen ja kuluttamiskäyttöön. Yleisin roskatyyppi on muovituotteet ja muovipalat, jotka ovat 2,5 cm suurempia (Holas 3). Muovit päätyvät ympäristöön ihmistoiminnan seurauksena, kaikista niiden elinkaaren vaiheista. Yksi merkittävimmistä suurikokoisten muovien lähteistä on roskaaminen, joka voi olla joko tahallista tai tahatonta (Fjäder et al 2022).

Muita roskaamisen lähteitä ja kulkeutumisreittejä ovat esimerkiksi rakentaminen, teollisuuslaitokset, jätteenkäsittely, maatalous, luonnonmullistukset kuten myrskyt (Fjäder et al 2022 a). Etenkin kevyet muovit voi kulkeutua pitkiä reittejä alkuperäisestä päästölähteestään. Muovit voivat myös toimia vektoreina

vieraslajeille ja haitallisille aineille kuljettamalla niitä mukanaan (Fjäder et al 2022 b).

Roskat luonnossa ovat vaaraksi eläimille ja eliöille roskien takertuessa niihin. Muovikappaleiden syömisestä voi aiheutua ruuansulatuselimistön tukkeutuminen tai nälkiintyminen. Vesiekosysteemeissä erityisesti hallitsemattomat pyydykset aiheuttavat merkittävää haittaa monille eliöryhmille. Maaekosysteemeistä taas on vielä niukasti tietoa muovien vaikutuksista, minkä vuoksi niiden tutkimusta ja seurantaa olisi tarpeen lisätä. Nykyiset tutkimustulokset kuitenkin

viittaavat siihen, että makromuovien vaikutukset maaympäristöissä ovat hyvin samankaltaisia kuin vesistöissä. Eliölajeista etenkin linnut näyttävät olevan erityisen alttiita muovien haitallisille vaikutuksille (Fjäder et al 2022 b).

SYKEN 2022 raportissa todetaan myös, että *”Maaympäristöön on arvioitu päätyvän muovia, alueesta riippuen, kuitenkin jopa 20 kertaa enemmän vesiympäristöön verrattuna. Eniten roskaa löytyy asutuksen ja ihmistoimintojen läheisyydestä, missä etenkin kertakäyttöisten muovipakkausten osuus roskista on suuri”*

2. Kauden 2026–2029 tavoitteet

Roskaantumisen hillinnän toimenpideohjelma kaudelle 2026–2029 koostuu 9 toteutettavasta toimenpiteestä, jotka edistävät ohjelman päämäärää ja yhtä tai useampaa tavoitetta. Tavoitteita on neljä ja ne kattavat kaupungin roskaantumiseen merkittävimmin vaikuttavat uhat ja keskeisimmät ratkaisut.

Roskaantumisen hillinnän päämäärä: **Roskaton** **Helsinki**

Ohjelmakauden tavoitteet:

Kaupunkiympäristö on siistimpi ja roskia syntyy vähemmän.

Kaupunkiympäristön puhtauteen ja roskatomuuteen vaikuttavat niin puhtaanapito, jätehuolto kuin valvontakin. Ennaltaehkäisevät keinot ovat tärkeitä, jotta roskaa syntyy mahdollisimman vähän. Siksi kiertotalouden ja kierrätyksen ratkaisut ovat tämän tavoitteen saavuttamisessa olennaisia. Puhdas ja roskaton kaupunki lisää viihtyisyyttä ja vähentää ympäristökuormitusta. Turvallisuusnäkökulma huomioidaan koko kaupungin toiminnassa ja kehittämisessä, siistin ympäristön luodessa myös turvallisuudentunnetta kaupunkilaisille.

Kaupunkilaiset välittävät ympäristöstään ja roskaavat vähemmän.

Tieto roskaantumisen syistä ja seurauksista sekä asenteet vaikuttavat siihen, miten kaupunkilaiset käyttäytyvät – nähdäänkö viihtyisä ympäristö yhteisenä vastuuna ja ymmärretäänkö omien valintojen vaikutukset. Kaupunkilaisten asenteisiin ja käyttäytymiseen voidaan vaikuttaa viestinnän, kasvatuksen sekä jätehuollon ja kierrätyksen käytännön ratkaisujen avulla.

Ohjelman toteutuksessa on mukana uusia yhteistyötahoja.

Yksi ohjelman onnistumisen edellytyksistä on laaja yhteistyö eri tahojen, kuten tutkimuksen, yritysten, järjestöjen, oppilaitosten ja asukasyhteisöjen kanssa. Uusien kumppaneiden mukaantulo tuo monipuolista osaamista, resursseja ja innovatiivisia ratkaisuja. Yhteistyöllä voidaan kehittää tehokkaampia toimintamalleja ja vaikuttavampia kampanjoita. Ohjelmassa tällä kaudella koetaan taloyhtiöt ja yritykset tärkeiksi yhteistyötahoiksi.

Kaupungin toimialat edistävät roskatonta Helsinkiä yhdessä.

Kaupungin eri toimialat ottavat roskaantumisen ehkäisyn osaksi omaa toimintaansa. Roskaantumisen hillinnän yhteinen verkosto vahvistaa päämäärään pääsemistä ja vaikuttavien toimien tekemistä. Lisäksi jaettu tavoite toteuttaa ohjelmaa yhdessä varmistaen pitkäjänteisen ja johdonmukaisen työn kohti puhtaampaa kaupunkiympäristöä.

Roskaantumisen hillinnän toimenpiteet 2026–2029

Roskaantumisen hillintä edellyttää suunnitelmallista, laaja-alaista ja konkreettisiin toimiin nojaavaa tekemistä. Ohjelmakaudelle on määritetty yhdeksän toimenpidettä, joilla pyritään vähentämään roskaantumista eri ympäristöissä kuten tapahtumissa, kaupunkiympäristössä ja rakennustyömailla. Ohjelmakauden toimenpiteet ovat jaettavissa kuuteen teemaan: viestintä ja vaikuttaminen, kaupunkiympäristön siisteys, rakentaminen, yhteistyö ja osallistuminen, tapahtumat sekä roskaantumisen seuranta ja monitorointi.

Toimet ulottuvat käytännön kokeiluista, kuten kertakäyttöastioiden kieltämisestä, aina systemaattiseen monitorointiin, ympäristökasvatukseen ja yritys yhteistyöhön saakka. Onnistumisen kannalta tärkeää on eri tahojen välinen yhteistyö, asukkaiden ja yritysten osallistuminen sekä valvonnan ja viestinnän kehittäminen.

Ohjelmakauden toimenpiteet:

Toimenpiteiden numerointi on tarkoitettu helpottamaan toimenpiteiden käsittelyä ja niistä puhumista, mutta se ei osoita toimenpiteiden tärkeys- tai toteuttamisjärjestystä.

- TP 1 Vähennetään roskaantumista tapahtumissa**
- TP 2 Jatketaan Roskaton Helsinki viestintää**
- TP 3 Kehitetään roskaantumisen seuranta ja monitorointia**
- TP 4 Lisätään ympäristökasvatusta roskaantumisen hillinnästä**
- TP 5 Ohjataan ja valvotaan rakentamista**
- TP 6 Helpotetaan hankalien roskien kierrättämistä**
- TP 7 Kannustetaan yrityksiä ja kehitetään yhteistyötä**
- TP 8 Vahvistetaan asiantuntijayhteistyötä**
- TP 9 Edistetään yleistä siisteyttä**

3. Toimenpiteet

TP 1 Vähennetään roskaantumista tapahtumissa

Tapahtumat aiheuttavat kaupungin roskaantumista. Iso osa tapahtumien jätehuollosta on tapahtumajärjestäjän vastuulla. Tapahtumien jätehuollon hyvällä suunnittelulla minimoidaan jätemääriä, parannetaan jätteiden lajittelua ja lisätään materiaalien uudelleenkäyttöä sekä kierrätystä. Kaupunki voisikin nykyistä paremmin tarjota suunnitteluapua, velvoittaa tehokkaampaa jätehuoltoa järjestäjiltä ja pilotoida menetelmiä omissa tapahtumissaan.

Toimenpiteen kuvaus

- Kartoitetaan ne tapahtumat Helsingissä, jotka aiheuttavat eniten roskaamista ja ne tapahtumat, joilla on isoin potentiaali positiiviseen muutokseen ja kohdennetaan pilotit niihin.
- Selvitetään ja kokeillaan erilaisia ratkaisuja isännättömien tapahtumien roskaantumisen hillitsemisessä.
- Pilotoidaan yhteistä suunnittelupalaveria tapahtumatuottajien kanssa: valitaan muutama tapahtuma, joiden tuotannon kanssa suunnitellaan roskaantumisen hillintää tapahtumatuotannon alkuvaiheessa. Yhteisessä palaverissa käydään läpi tapahtuman ympäristövaikutuksia ja tapahtumajärjestäjän vastuut ja velvollisuudet liittyen mm. lajitteluun ja tapahtuma-alueen puhtaanapitoon.
- Päivitetään kaupungin kumppanuushakukriteerejä niin että ne huomioivat roskaantumisen hillinnän.

- Pilotoidaan kertakäyttöastioiden kieltämistä kaupungin tapahtumissa, esim. Helsinki-päivässä. Pilotoinnin jälkeen kerätään palautetta sekä tapahtumajärjestäjiltä että siivouksesta vastaavilta tahoilta, jotta toimenpiteen vaikuttavuutta voidaan arvioida ja mallia kehittää eteenpäin.

Tätä Helsingin kaupunki ja muut ohjelmat tekevät jo nyt toimenpiteen edistämiseksi

Helsinki on laatinut **jätehuollon ohjeistuksen** tapahtumajärjestäjille.

Vastuutahot: YMPA, kaupunginkanslian viestintä, Tapahtumasäätiö, Vuokra-alueet (KALA)

Resurssit: Vaatii erillisiä henkilöstöresursseja ja erillisen rahoituksen

Aikataulu: Mahdollista aloittaa heti kauden alusta (2026)

Toimenpide edistää seuraavia tavoitteita:

Kaupunkiympäristö on siistimpi ja roskaa syntyy vähemmän.

Kaupungin toimialat edistävät roskatonta Helsinkiä yhdessä.

TP 2 Jatketaan Roskaton Helsinki viestintää

Roskaton Helsinki -viestintäkampanja ja sen loppimaskotit ovat olleet pidettyjä ja kampanjaa on pidetty vaikuttavana. Kampanja sisälsi mm. videoita, somemarkkinointia ja vaikuttajayhteistyötä. Lisäksi loppimaskotit ovat olleet läsnä useissa tapahtumissa. Kampanja on brändännyt Helsingin roskaantumisen hillintää, ja hyvää brändiä kannattaa jatkaa myös toimenpideohjelman uudella kaudella viestintää hyödyntäen.

Toimenpiteen kuvaus

- Lisätään tietoisuutta roskaantumisen haitoista ja osallistetaan asukkaita roskaantumisen hillintään.
- Aiheesta laaditaan viestintäsuunnitelma yhteistyössä viestintäpalvelujen kanssa. Suunnitelman laadinnassa otetaan huomioon käytettävissä olevat resurssit. Suunnitelmaa voidaan tarkistaa vuosittain. Viestinnässä pyritään löytämään kustannustehokkaita tapoja toteuttaa vaikuttavaa viestintää.
- Viestitään ohjelman toimenpiteiden etenemisestä ja onnistuneista toimista.

Tätä Helsingin kaupunki ja muut ohjelmat tekevät jo nyt toimenpiteen edistämiseksi

Kaupunkiympäristötoimiala viestii roskaantumisen haitoista eri yhteyksissä.

Vastuutahot: YMPA, VIEPA, KASKO

Resurssit: Toimenpide vaatii mahdollista määrärahaa viestinnän toteuttamista varten.

Aikataulu: Mahdollista aloittaa heti kauden alusta (2026)

Toimenpide edistää seuraavia tavoitteita:

Kaupunkiympäristö on siistimpi ja roskaa syntyy vähemmän.

Kaupunkilaiset välittävät ympäristöstään ja roskaavat vähemmän.

Ohjelman toteutuksessa on mukana uusia yhteistyötahoja.

TP 3 Kehitetään roskaantumisen seuranta ja monitorointia

Roskaantumisen seuranta ja monitorointi antaa tietoa kaupunkialueiden roskaisuudesta, roskien lähteistä ja roskaantumista hillitsevien toimenpiteiden vaikuttavuudesta. Tiedon avulla toimenpiteitä voidaan kohdistaa tehokkaammin erityisen roskaisille alueille ja roskaantumista voidaan ehkäistä jo sen synty lähteillä. Toimenpideohjelman edellisellä kaudella tietoa roskan lähteistä tuotettiin **Roskalinja-tutkimuksessa**. Tietoa, monitorointia ja erilaisia työkaluja voitaisiin hyödyntää kaupungin roskaantumisen hillinnässä nykyistä paremmin.

Toimenpiteen kuvaus

- Kartoitetaan seurannan ja raportoinnin työkaluja ja edistetään niiden hyödyntämistä: Selvitetään olemassa olevia seurannan ja raportoinnin sivustoja ja sovelluksia. Hyödynnetään toimivia ratkaisuja kaupungin kanssa ja viestitään niistä kaupunkilaisille esim. Rosgis-sovellus.
- Tehdään Helsingille systemaattinen roskaantumisen monitorointisuunnitelma: missä monitoroidaan, kuinka usein, miten, miten kirjataan ja minne, miten kansalaiset osallistetaan. Huomioidaan yhteneväisyys rantaroskaseurannan ja EU-velvoitteiden kanssa.

Tätä Helsingin kaupunki ja muut ohjelmat tekevät jo nyt toimenpiteen edistämiseksi

Helsinki ollut mukana kehittämässä SYKE:n Rosgis-sovellusta.

Vastuutahot: YMPA, ASPA, Viherkunnossapito RYA, Syke, Pidä saaristo siistinä ry

Resurssit: Vaatii henkilöstöresursseja ja mahdollista määrärahaa / Vaatii ulkoisen rahoituksen

Aikataulu: Mahdollista aloittaa heti kauden alusta (2026)

Toimenpide edistää seuraavia tavoitteita:

Kaupunkiympäristö on siistimpi ja roskaa syntyy vähemmän.

Ohjelman toteutuksessa on mukana uusia yhteistyötahoja.

TP 4 Lisätään ympäristökasvatusta roskaantumisen hillinnästä

Varhaiskasvatuksen, koulujen ja nuorisopalveluiden ympäristökasvatus on mahdollisuus vaikuttaa lasten ja nuorten roskaantumiseen liittyviin asenteisiin ja käyttäytymiseen.

Toimenpiteen kuvaus

- Koostetaan valmiita, helposti sovellettavia visuaalisia materiaaleja päiväkodeihin, nuorisotiloille ja kouluihin.
- Järjestetään lajitteluhaaste, jossa koululaiset haastetaan näyttämään lajittelutaitonsa.
- Lisätään ymmärrystä roskaantumisen vaikutuksista ympäristölle ja eläimille tuottamalla "Mitä roska saa aikaan luonnossa" -sarja.
- Määritetään kasvatustammattilaisia auttava henkilöstöresurssi, joka kiertää puhumassa roskaantumisen päiväkodeissa, kouluissa ja nuorisotiloilla.
- Edistetään roskapihtien saatavuutta kaupunkilaisille.

Tätä Helsingin kaupunki ja muut ohjelmat tekevät jo nyt toimenpiteen edistämiseksi

Kaupunki tarjoaa ympäristökasvatusta esimerkiksi Harakan luontokeskuksessa. HSY tarjoaa maksutonta ympäristökasvatusta päiväkodeille ja oppilaitoksille.

Vastuutahot: YMPA, KASKO, Syke, HSY

Resurssit: Vaatii henkilöstöresursseja ja mahdollista määrärahaa

Aikataulu: Mahdollista aloittaa heti kauden alusta (2026)

Toimenpide edistää seuraavia tavoitteita:

Kaupunkiympäristö on siistimpi ja roskaa syntyy vähemmän.

Kaupunkilaiset välittävät ympäristöstään ja roskaavat vähemmän.

Ohjelman toteutuksessa on mukana uusia yhteistyötahoja.

TP 5 Ohjataan ja valvotaan rakentamista

Rakentamisen ja purkamisen seurauksena syntyy valtavasti jätettä. Euroopan tasolla tarkasteltuna noin kolmannes kaikesta ihmisen toiminnasta syntyvästä jätteestä liittyy rakentamiseen. Rakennustyömailta päätyy ympäristöön esimerkiksi panoslankoja sekä erilaisia pakkausmateriaaleja, vaahtomuovia ja styroksinpalasia. Rakennustyömaiden lajittelusta on säädetty laissa. Rakennusmaiden suurin ongelma ei ole lopputilanne vaan työmaa-aikaiset jätteet ja niiden päätyminen luontoon.

Toimenpiteen kuvaus

- Lisätään tietoisuutta rakentamisen aiheuttamasta roskaantumisesta työmailla muun muassa laatimalla ohjeistuksen roskaantumisen hillinnän näkökulmasta.
- Kehitetään yhteistyötä alueiden käytön- ja valvonnan, ympäristöpalveluiden sekä rakennukset ja yleiset alueet sisällä liittyen rakennusmaiden ja niiden lähiympäristön valvontaan.
- Käytäntöä ilmoittaa roskaantuneesta ympäristöstä helpotetaan kaupungin sisällä.

- Kehitetään monitorointia ja kartoitetaan rakentamisvaiheet, jotka aiheuttavat eniten roskaantumista.

Vastuutahot: YMPA, RYA, YMPA (jätetarkastajat), RAVA

Resurssit: Vaatii henkilöstöresursseja ja mahdollista määrärahaa.

Aikataulu: Aloitetaan heti kauden alusta (2026)

Toimenpide edistää seuraavia tavoitteita:

Kaupunkiympäristö on siistimpi ja roskia syntyy vähemmän.

TP 6 Helpotetaan hankalien roskien kierrättämistä

Hankalasti kierrätettävät roskat ovat ongelma etenkin niille kaupunkilaisille, joilla ei ole autoa tai mahdollisuutta itse toimittaa hankalia roskia kierrätykseen.

Toimenpiteen kuvaus

- Lisätään viestintää kiertävistä jäteautoista, jotka keräävät vaarallista jätettä harvemmin syntyvää jätettä (vaaralliset jätteet, SER ja metalli) kaupunkilaisten lähialueilta
- Tuodaan vaarallisen jätteen tai hankalien roskien vastaanottopisteitä helposti saavutettaville: Tuodaan esimerkiksi tilapäisiä vastaanottopisteitä asuinalueiden läheisyyteen

Tätä Helsingin kaupunki ja muut ohjelmat tekevät jo nyt toimenpiteen edistämiseksi

HSY viestii Sortti-aseamista ja kiertävistä jäteautoista.

Vastuutahot: YMPA, KALA, HSY, VIEPA, Sotepe

Resurssit: Ei vaadi huomattavia lisäresursseja (kaupungille). Vaatii henkilöstöresursseja ja mahdollista määrärahaa (HSY:lle). Vaatii ulkoisen rahoituksen.

Aikataulu: Aloitetaan, kun toimenpiteestä on sovittu tarkemmin HSY:n kanssa

Toimenpide edistää seuraavia tavoitteita:

Kaupunkiympäristö
on siistimpi ja roskaa
syntyy vähemmän.

TP 7 Kannustetaan yrityksiä ja kehitetään yhteistyötä

Uusien kumppaneiden mukaantulo tuo monipuolista osaamista, resursseja ja innovatiivisia ratkaisuja. Useiden ohjelman toimenpiteiden vaikuttavuuden varmistamiseksi yritysten ja muiden uusien yhteistyökumppanien osallistuminen toimenpideohjelman toteutukseen on tärkeää.

Toimenpiteen kuvaus

- Perustetaan Helsingin kaupungin oma roskaantumisen hillinnän sertifikaatti tai tunnus yrityksille ja yhdistyksille tai suunnitellaan yhteistyötä jonkin olemassa olevan sertifikaatin kanssa (esim. Ekokompassi)
- Annetaan tunnustusta ja kannustimia mukana oleville yrityksille ja yhdistyksille
- Tehdään yhteistyötä niiden yritysten kanssa, joista aiheutuu huomattavaa roskaantumista ohjeistamalla ja viestimällä roskaantumisen hillinnästä omalla alueellaan ja lähialueilla

- Kehitetään tapa viestiä roskaiksiksi koetuista ympäristöistä taloyhtiöille, isännöitsijöille ja tiloja vuokraaville yrityksille ja ohjeistetaan roskaamisen hillintään samalla edistäen yleistä siisteyttä

Vastuutahot: Yhteistyön virittäminen ja neuvottelut: **YMPA**, Yritysluotsit

Resurssit: Vaatii henkilöstöresursseja ja mahdollista määrärahaa

Aikataulu: Mahdollista aloittaa heti kauden alusta (2026)

Toimenpide edistää seuraavia tavoitteita:

Kaupunkiympäristö on siistimpi ja roskaa syntyy vähemmän.

Ohjelman toteutuksessa on mukana uusia yhteistyötahoja.

TP 8 Vahvistetaan asiantuntijayhteistyötä

Ohjelman onnistumisen edellytys on laaja yhteistyö eri tahojen, kuten tutkimuksen, yritysten, järjestöjen, oppilaitosten ja asukasyhteisöjen kanssa. Paremmalla tiedonjaolla ja vuorovaikutuksella eri tahojen välillä voidaan kehittää tehokkaampia toimintamalleja ja vaikuttavampia kampanjoita.

Toimenpiteen kuvaus

- Hyödynnetään olemassa olevia verkostoja, ollaan aktiivisina pelaajina muiden ylläpitämissä verkostoissa ja osallistutaan säännöllisesti aihetta koskeviin muiden verkostojen tapaamisiin.
- Vahvistetaan etenkin pk-seudulla roskaantumisen hillinnän parissa työskentelevien asiantuntijoiden yhteistyötä, tarjotaan säännöllinen ja matalan kynnyksen tapa vaihtaa tietoa ja kokoontua keskustelemaan määriteltyjen teemojen äärelle.

Tätä Helsingin kaupunki ja muut ohjelmat tekevät jo nyt toimenpiteen edistämiseksi

Helsinki on ollut mukana WWF:n Plastic Smart Cities -verkostossa vuodesta 2024 ja kaupunki ylläpitää sisäistä ympäristö- ja ilmastoverkosta. [Helsingin ympäristönsuojelun tavoitteet](#) ohjaavat asiantuntijayhteistyötä aiheen ympärillä.

Vastuutahot: YMPA, VIEPA, KALA, SYKE, KUVA, KASKO, HSY, PSSRY, WWF (Plastic Smart Cities)

Resurssit: Ei vaadi huomattavia lisäresursseja.

Aikataulu: Mahdollista aloittaa heti kauden alusta (2026)

Toimenpide edistää seuraavia tavoitteita:

Ohjelman toteutuksessa on mukana uusia yhteistyötahoja.

Kaupungin toimialat edistävät roskatonta Helsinkiä yhdessä.

TP 9 Edistetään yleistä siisteyttä

Vuonna 2023 Helsingin kaupunki käytti 14 miljoonaa euroa yleisten alueiden puhtaanapitoon. Yksin vapun siivous Helsingissä maksoi yli 160 000 euroa, josta Kaivopuiston osuus oli 100 000 euroa. Yleisten alueiden roskaantumisen hillintää on erityisen tärkeää edistää aktiivisilla toimilla esimerkiksi pitämällä säännöllistä ja tavoitteellista yhteydenpitoa kaupungin eri yhteistyökumppaneiden kanssa.

Toimenpiteen kuvaus

- Jatketaan lajittelupisteiden pilotointia kaupungin yleisillä alueilla
- Tehdään selvitys ja pilotoidaan isompien kierrätysastioiden lisäämistä kohteisiin, joissa kova käyttöpaine (esim. Kaivopuiston ulkopuolelle). Lisäksi varmistetaan, että tarkoituksenmukaisia roska-astioita on riittävästi saatavilla.
- Lisätään yhteistyössä kumppanien kanssa tupakkaroska-astioita yleisille alueille etenkin joukkoliikenteen pysäkkien sekä asemien läheisyyteen.
- Lisätään pullotelineitä yleisten alueiden roska-astioihin

- Kehitetään puhtaanapidon tuotekorttia vastaamaan nykyistä toimintaympäristöä
- Lisätään yleisten alueiden puhtaanapidon valvontaa
- Päivitetään puhtaanapitovyöhykkeitä vastaamaan paremmin nykyistä toimintaympäristöä

Vastuutahot: RYA, KUVA

Resurssit: Vaatii henkilöstöresursseja ja määrärahaa budjettiin

Aikataulu: Mahdollista aloittaa heti kauden alusta (2026)

Toimenpide edistää seuraavia tavoitteita:

Kaupunkiympäristö
on siistimpi ja roskaa
syntyy vähemmän.

4. Toimenpide- ohjelman valmistelu

Helsingin roskaantumisen hillinnän toimenpideohjelman päivitystyö käynnistyi alkuvuodesta 2025. Tavoitteena oli lisätä ohjelman vaikuttavuutta ja varmistaa sen toimenpiteiden toteuttamiskelpoisuus. Toimenpideohjelman päivitystyötä tehtiin viidessä työpajassa keväällä 2025. Työhön osallistui noin 40 kaupungin sisäistä ja ulkoista asiantuntijaa. Päivitysprosessista vastasi Helsingin kaupunkiympäristön toimialan ympäristöpalvelut. Kumppanina toimi kestävän kehityksen konsulttitoimisto Kaskas.

Uuden toimenpideohjelman päämäärä, tavoitteet, teemat ja toimenpiteet tunnistettiin ja tarkennettiin viidessä työpajassa. Neljä näistä oli asiantuntijatyöpajoja ja yksi esihenkilöiden tilaisuus. Työpajat fasilitoi Kaskas. Työpajojen valmistelua tukemaan kerättiin osallistujilta taustakyselyllä ajatuksia ohjelman tavoitteista, teemoista ja toimenpiteistä.

Alustavasti tunnistetut uuden ohjelmakauden teemat olivat viestintä, yleiset alueet, rakentaminen, yhteistyö ja osallistaminen sekä tapahtumat. Teemojen kokonaisuutta arvioitiin taustakyselyssä, kick-off-työpajassa ja esihenkilötapaamisessa. Osallistujilta kysyttiin, pitäisikö alustavia teemoja tarkentaa tai pitäisikö niiden rinnalle nostaa uusia.

Kyselyvastausten ja keskustelun pohjalta uuden toimenpideohjelman teemoiksi vahvistettiin viestintä ja vaikuttaminen, tapahtumat, kaupunkiympäristön siisteys, rakentaminen, yhteistyö ja osallistuminen sekä uutena lisäyksenä roskaantumisen seuranta ja monitorointi.

Teemakohtaisissa työpajoissa määriteltiin tarkemmin kunkin teeman toimenpiteitä ja vastuutahoja. Toimenpiteitä priorisoitiin työpajojen lopuksi äänestämällä. Erityistä huomiota kiinnitettiin toimenpiteiden toteuttamiskelpoisuuteen ja vaikuttavuuteen. Teematyöpajojen lopputuloksena syntyi priorisoitua 19 toimenpidettä.

Priorisoidut toimenpiteet ryhmiteltiin ja kohdennettiin oikeille vastuutahoille ohjelmavastaavien kanssa pidetyssä kokouksessa 19.3. Ryhmitellyssä yhdistettiin toimenpiteitä, jotka liittyivät toisiinsa, joita on mielekästä tarkastella ohjelmassa yhdessä tai joilla on yhteinen vastuutaho. Ryhmittelyn tuloksena syntyi 10 toimenpidettä.

Esihenkilötyöpajassa 21.3. käsiteltiin toimenpideohjelman päämäärää, tavoitteita, teemoja ja kymmentä toimenpidettä. Keskustelun pohjalta tarkennettiin tavoitteiden sanoituksia ja toimenpiteitä. Lisäksi yhdistettiin rakentamista koskevat toimenpiteet yhdeksi toimenpiteeksi, jonka myötä tässä raportissa esitetään yhdeksän toimenpidettä tulevaan ohjelmaan.

5. Toimenpide- ohjelman seuranta ja toteutuminen

Roskaantumisen hillinnän toimenpideohjelma on ollut vuosina 2024–2025 osana kaupunkitasoisia ympäristönsuojelun osa-alueohjelmien seurannan yhtenäistämistä. Tarkoituksena on ollut tehdä ohjelmille yhteinen Ympäristövahti-palvelu, jonka alusta toimii eri ohjelmien seurantatyökaluna ja sitä kautta ohjelmien toimenpiteiden toteutumista on helppo seurata. Ympäristövahti julkaistaan keväällä 2026, jonka jälkeen ohjelman seuranta ja toteutuminen tapahtuu kyseisellä alustalla. Ohjelmalla on myös ohjausryhmä, joka tapaa kaksi kertaa vuodessa. Kokouksissa käsitellään muun muassa toimenpiteiden toteutumista.

6. Lisätietoa

Lyhenteitä

Luettelo toimenpideohjelmassa käytettyjen organisaatioiden sekä kaupungin toimialojen, palveluiden, yksiköiden ja osastojen lyhenteistä.

HSY – Helsingin seudun ympäristöpalvelut

PSSRY – Pidä Saaristo Siistinä Ry

WWF – World Wide Fund for Nature

SYKE – Suomen ympäristökeskus

KUVA – Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

LIIKU – Liikuntapalvelut

NUPA – Nuorisopalvelut

KYMP – Kaupunkiympäristön toimiala

MAKA – Maankäyttö ja kaupunkirakenne

ASKA – Asemakaavoitus

PALU – Palvelut ja luvat

YMPA – Ympäristöpalvelut

KALA – kaupunkitilan lupa- ja asiakaspalvelut

RYA – Rakennukset ja yleiset alueet

YLA – Yleiset alueet

YHPA – Yhteiset palvelut

VIEPA - Viestintäpalvelut

SOTEPE – Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala

Lue lisää

- roskaton.hel.fi

- [Kierto- ja jakamistalouden toimenpideohjelma](#)

- [Itämeri-toimenpideohjelma](#)

Liitteet

HELCOM (2023): HELCOM Thematic assessment of hazardous substances, marine litter, underwater noise and non-indigenous species 2016-2021. Baltic Sea Environment Proceedings n°190.

Fjäder P., Korkalainen M., Sorvari J., Kauppi S., Salminen J., Setälä O., Suikkanen S., Sillanpää M., Turunen T., AlaKetola U., Lehtiniemi M., Selonen S., Talvitie J. & Virkkunen H. (2022). Muovien vaikutukset maaympäristössä. Ympäristö ja terveys, 53(7), 30-35.

Fjäder, P., Korkalainen, M., Kauppi, S., Lehtiniemi, M., Salminen, J., Selonen, S., Setälä, O., Sillanpää, M., Sorvari, J., Suikkanen, S., Talvitie, J., Turunen, T., Virkkunen, H., & Ala-Ketola, U. (2022). Muovien haitalliset ympäristö- ja terveysvaikutukset (Suomen ympäristökeskuksen raportteja 17/2022). Suomalainen ympäristökeskus. ISBN 978-952-11-5480-5

Kuvailulehti

Tekijä	Milla Stenström, Laura Kotilainen, Kaskas – kestävän kehityksen konsulttitoimisto
Nimike	Roskaantumisen hillinnän toimenpideohjelma 2026–2029
Sarjan nimike	Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön julkaisuja
Sarjanumero	2026: 19
Julkaisuaika	06/2026
Sivuja	36
ISBN	978-952-386-743-7
ISSN	2489-4230 (verkkajulkaisu)
Kieli, koko teos	Suomi
Kieli, yhteenveto	Suomi

Tiivistelmä:

Roskaantuminen on haitaksi niin ympäristölle kuin ihmiselle. Se vaikuttaa myös negatiivisesti kaupunkikuvaan. Helsinki on kaupunkistrategiassaan 2025–2029 sitoutunut kaupunkina huolehtimaan kaupunkitilan siisteydestä ja hoidosta sekä siitä, että muut turvallisuutta vahvistavat olosuhteet ovat kunnossa. Roskaantumisen hillinnän ohjelman tavoitteena on koota parhaat ideat käytännön toimenpiteiksi roskaantumisen hillitsemiseksi, puuttua lisääntyvään roskaantuneisuuteen ja sen aiheuttamiin ympäristö- ja terveyshaittoihin, lisätä tietoa ja tietoisuutta roskaantumisen ongelmasta sekä ohjata roskaantumisen hillitsemiseksi tehtävää työtä.

Roskaantumisen hillinnän toimenpideohjelma kaudelle 2026–2029 on määritetty yhdeksän toimenpidettä, joilla pyritään vähentämään roskaantumista eri ympäristöissä kuten tapahtumissa, kaupunkiympäristössä ja rakennustyömailla. Ohjelmakauden toimenpiteet ovat jaettavissa kuuteen teemaan: viestintä ja vaikuttaminen, kaupunkiympäristön siisteys, rakentaminen, yhteistyö ja osallistuminen, tapahtumat sekä roskaantumisen seuranta ja monitorointi.

Avainsanat:

Roskaantumisen hillintä, roskaantuminen, roskaaminen, toimenpideohjelma

Helsinki

**Helsingin kaupunki,
Kaupunkiympäristön
toimiala, ympäristöpalvelut**

Pohjoisesplanadi 11–13
00170 Helsinki
PL 1
00099 Helsingin kaupunki
Puhelinvaihte 09 310 1641

www.hel.fi